International Online Journal of Educational Sciences, 2014, 6 (2), 398-412

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Emotional Intelligence and Communication Skills of Nursing Students: Example of Harran University School of Health

Gülsün Erigüç[1], Hüseyin Eriş[2] and Feray Kabalcıoğlu[3]

[1]Department of Health Administration, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Hacettepe University, Ankara, Turkey; [2]Vocational School of Health Services, Harran University, Şanlıurfa, Turkey; [3] School of Nursing, Harran University, Şanlıurfa, Turkey.

ARTICLE INFO

Article History:
Received 19.06.2013
Received in revised form
24.03.2014
Accepted 06.04.2014
Available online
10.08.2014

ABSTRACT

Nursing is a profession providing services directly to people through interpersonal relationships. Using emotional intelligence and communication skills, nurses, while taking care, could detect more accurately the needs of patients and create a positive impact on patients by providing effective care. Emotional intelligence and communication skills should get involved and developed in the nursing education process. The purpose of this study is to evaluate nursing students' levels of emotional intelligence and communication skills and to determine the relationship between them. The data were obtained from 195 students studying in Harran University Nursing Department of School of Health through Personal Information Form, Emotional Intelligence Evaluation Scale and Communication Skills Evaluation Scale. To analyze the data t-test, variance analysis and Pearson's correlation analysis were used. As a result, a significant positive relationship was found between students' emotional intelligence and communication skills.

© 2014 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Emotional Intelligence, Communication Skills, Nursing Education

Extended Summary

Purpose

It is necessary to use communication skills (CS) to establish effective interpersonal relationships. The occupations need to be together with people like nursing, should be more dominant on CS. Nursing is a helping profession that gives direct service to individuals through interpersonal relationships. The relationship between nurse and patient in nursing services is an important aspect of caring. Nurses, while taking care of people who need nursing care, use CS. Because without knowing the patient and understanding their requirements, it is not possible to provide effective care. In this case, communication knowledge and skill is a tool for the nurse to reach to his or her patient and nurses need to have high levels of CS. In order to establish a help relationship to meet the needs of patient, nurses must be aware of self-recognition, their feelings and reactions. For this reason, one of the important concepts in the field of nursing is emotional intelligence (EI). Today in conducting nursing services, in order to meet the needs of direct patient care and to work in collaboration with a multidisciplinary team the use of EI is necessary. For this reason, CS and EI are among the issues to be addressed in nursing education. The aim of this study is to examine the levels of EI and CS of university students in the field of nursing according to properties related to socio-demographic and families of students and to determine the relationship between EI and CS.

[1] Corresponding author's address: Hacettepe University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Health Administration, 06800, Beytepe/Ankara
Telephone: 0312 297 63 56
Fax: 0312 297 63 59
e-mail: geriguc@hacettepe.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.02.013

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

Method

The students of 2010-2011 Academic Year Spring Term studying at Harran University School of Health Nursing Department provides the subject of this study. There are 227 students studying at Nursing Department that is the only department of School of Health of Harran University. All of the students has been tried to reach, but the number of student who do not accept to fill the survey or could not be reached is 32. The number of the students who answered the survey and the research working group was 195 (85.90% of the subjects)

The survey instrument consist of three parts is used in this research.

Personal Information Form. It is a form consisting of 10 close-ended questions to determine the possible effects of socio-demographic and families' characteristics on EI and CS of students.

Emotional Intelligence Evaluation Scale (EIES). Turkish validity and reliability of the scale, which was developed by Hall in 1999 that scales the EI, was made by Ergin in 2000 with university students and the scale was used on nursing students by Kuzu (2008). The scale is consisting of five sub-dimensions. The total score of the 30 items that form the scale is the total EI score.

Communication Skills Evaluation Scale (CSES). The scale consisting 25 phrases was developed by Korkut (1996a). The maximum obtainable score from the scale is 125, the lowest score is 25. Excess score obtained from the scale means that the individuals evaluate their CS in a positive direction.

The Cronbach Alpha Reliability Coefficients were 0.95 for EIES and 0.91 for CSES.

Results

It is evaluated that students EIES score was low and their CSES score was high. It can be said that students CS and EI levels were independent from variables except educational status of mother in CS levels and educational status of father in EI levels. As in terms of sub-dimensions of EI a difference in girls in "being aware of feelings" dimension and in "empathy" dimension in favor of students who took pre-school education was found. As a result a positive and significant correlation between EI and CS levels of students was found.

Discussion

If we consider the literature on university students levels of CS and EI, similar findings with the socio-demographic and family and also relationship between EI and CS of this study, as well as different findings can be seen. EI and CS are important during the execution of the profession of nursing and acquisitions of skills are required. Students during their education process could be developed in terms of EI and CS and therefore it is emphasized that these issues should be included in the curricula.

Conclusion

EI and CS are two concepts that are closely related to each other. In order to be able to perform a successful nursing profession, beside nursing knowledge and skills, nurses' improvement in terms of EI and CS should also be considered. These skills should be developed in the educational process. Further necessary studies toward students' development in education process especially in terms of EI could be recommended.

Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve İletişim Becerileri: Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Örneği

Gülsün Erigüç[1], Hüseyin Eriş [2] ve Feray Kabalcıoğlu[3]

[1] Sağlık İdaresi Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye; [2] Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye; [3] Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 19.06.2013
Düzeltilmiş hali alındı 24.03.2014
Kabul edildi 06.04.2014
Çevrimiçi yayınlandı 10.08.2014

ÖZET

Hemşirelik kişilerarası ilişkiler yoluyla insana doğrudan hizmet verilen bir meslektir. Hemşireler bakım verirken duygusal zekâ ve iletişim becerilerini kullanarak hastaların gereksinimlerini daha doğru saptayabilirler ve etkili bir bakım vererek hastalar üzerinde olumlu etkiler yaratabilirler. Duygusal zekâ ve iletişim becerilerinin hemşirelik eğitimi sürecinde kazandırılması ve geliştirilmesi gerekir. Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeylerini değerlendirmek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın verileri Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 195 öğrenciden elde edilmiştir. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde t-testi, varyans analizi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Pearson analizi sonucunda öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

© 2014 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Duygusal Zekâ, İletişim Becerileri, Hemşirelik Eğitimi

Giriş

Toplumsal yaşantıda insanlar arasındaki ilişkiler iletişim yoluyla sağlanır. İnsan için kaçınılmaz bir gereksinim olan iletişim, insanın güdü, algı, eğilim ve tutumlarından etkilenen karmaşık bir süreçtir. İletişim sürecini etkili bir biçimde kurma, sürdürme ve bundan bir doyum elde etmek için, iletişim becerileri gerekmektedir. O halde etkili kişilerarası ilişkiler kurulabilmesi için iletişim becerilerinin geliştirilmesine gereksinim vardır (Deniz, 2003; Sübaşı, 2007). İletişim becerileri insanların çevreleri ile anlamlı ilişkiler kurma, kendini ve başkalarını tanıma, kendi duygularının farkında olma ve başkalarının duygularını tanıyabilme, kendini gerçekleştirebilme, sorunları ile etkili bir şekilde baş edebilme gibi kavramları içerir (Kuzu ve Eker, 2010). İnsanlarla daha fazla bir arada olunması gereken meslek alanlarında çalışanların iletişim becerilerine daha fazla hâkim olmaları gerekmektedir. Bu gibi mesleklere verilen örneklerden biri de hemşireliktir (Korkut, 2005). Aslında sağlık hizmetleri alanındaki kişilerarası ilişkilerde iletişim becerileri, gerek tedavi ekibi, gerekse hasta ve hasta yakınları ile kurulacak iletişimin sağlıklı bir biçimde yürütülmesinde büyük önem taşımaktadır (Demirel, Ökdem ve Saracoğlu, 2010). Hemşirelik hizmetlerinde hemşire ve hasta arasındaki ilişki bakım vermenin önemli bir yönüdür. Bir yardım ilişkisi oluşturarak hastanın ihtiyaçlarını karşılamak için de hemşirelerin kendilerini tanımaları, kendi duygu ve tepkilerinin farkında olmaları gerekir (Suikkala ve Leino-Kilpi, 2001). Bu nedenle sağlık hizmetleri ve hemşirelik alanında önemli kavramlardan biri de duygusal zekâ kavramıdır. Duygusal zekâ, duyguları algılama yeteneğini, duyguları özümsemeyi, duygular ile ilgili bilgileri anlamayı ve duyguları yönetmeyi içeren bir kavramdır (Mayer, Caruso ve Salovey, 1999). Bu kavramın bakış açısına göre, duygusal zekâ yeteneklerine sahip olan birey, zihinsel ve duygusal olarak istikrarlı, duygusal anlamda yetenekli, duygusal ve sosyal işlevlerini yerine getirebilen bir birey olarak düşünülür (Mayer, DiPaolo ve Salovey, 1990). İletişim becerisi ve duygusal zekâ konuları hemşirelik eğitiminde ele alınması gereken konular arasında görülmektedir (McQueen, 2004; Suikkala ve Leino-Kilpi, 2001).

[1] Sorumlu yazarın adresi: Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık İdaresi Bölümü, 06800, Beytepe, Ankara
Telephone: 0312 297 63 56
Faks: 0312 297 63 59
e-posta: geriguc@hacettepe.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.02.013

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

Hemşirelik Eğitiminde İletişim Becerileri

Hemşirelik bireylerle kurduğu kişilerarası ilişkiler yoluyla insana doğrudan hizmet veren bir yardım mesleğidir. Yardım etmede temel amaç, karşılıklı güvene dayalı bir iletişim ve etkileşim içinde hizmet verilen bireyi tanımak, bakım gereksinimlerini tanımlamak ve gereksinimlerini karşılayabilir hale gelmesini sağlamaktır (Avşar ve Kaşıkçı, 2010; Kuzu, 2008; Tutuk, Al ve Doğan, 2002). Hemşirenin mesleki sorumluluğu bireyi tanımak, bakım gereksinimlerini belirlemek ve bu gereksinimleri karşılayacak hemşirelik girişimlerine karar vererek bu girişimleri uygulamak ve sonunda bireyin gereksinimlerinin karşılanıp karşılanmadığının değerlendirmesini yapmaktır. Hemşireler bireyin gereksinim duyduğu hemşirelik bakımını verirken iletişim becerilerini kullanmaktadırlar. Çünkü hastayı tanımadan ve gereksinimlerini anlamadan etkili bir bakım verilmesi olanaklı değildir. Bu durumda iletişim bilgi ve becerisi, hemşirenin bakım verdiği bireye ulaşmasını sağlayan bir araçtır ve hemşirelerin iletişim beceri düzeylerinin yüksek olması gerekir (Kumcağız, Yılmaz, Çelik ve Avcı, 2011; Kuzu, 2008).

Hemşirelerin etkili kişilerarası ilişkiler geliştirmesi ve iletişim becerisi kullanmaları hastalar üzerinde hizmetten memnuniyetin artması, hastalık ve tedaviye uyum, iyileşmeye motivasyonun artması gibi olumlu etkiler yaratmaktadır. Etkili iletişim kuran hemşirelerden bakım alan hasta ve yakınlarının duygusal olarak kendilerini iyi hissettikleri, etkili iletişim kuramayan hemşirelerden bakım alanların ise belirsizlik, memnuniyetsizlik, endişe ve hayal kırıklığı yaşadıkları belirtilmektedir. Böylece iletişim becerilerinin hemşirelik uygulamasında önemli rol oynadığı ve sağlık bakımının nitelik ve niceliğini engelleyen etmenlerin başında etkili olmayan iletişimin geldiği kabul edilmektedir. Hemşire hasta ilişkisinde değeri olan iletişim becerilerinin hemşirelik eğitimi süresince etkili eğitim yöntemleri ve uygulamalarla kazandırılabileceği ve geliştirilebileceği vurgulanmaktadır. Hemşirelikte iletişim becerileri öncelikle eğitim süreci içinde öğrenileceğinden, iletişim ve iletişim becerilerinin hemşirelik eğitiminde yer alması gereken öncelikli bir konu olduğu kabul edilmektedir (Arifoğlu ve Razı, 2011; Kuzu, 2008; Tutuk ve diğerleri, 2002).

Hemşirelik eğitiminin temel amacı, öğrencilerin profesyonel hemşireliği ve hemşirelik uygulamalarını öğrenmesidir. Ancak bu süreçte öğrencinin hem hemşireliğe özgü bilgi ve teknik becerileri öğrenmesi hem de etkili kişilerarası ilişkiler kurma, yardım etme ve danışmanlık becerileri gibi nitelikli hemşirelik bakımının ön koşulları arasında yer alan temel becerileri öğrenmesi ve benimsemesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrencilerin empatik eğilim, empati ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik derslerin etkinliğini artırmak ve mevcut eğitim programlarında yer almasını sağlamak oldukça önemlidir (Arifoğlu ve Razı, 2011).

Hasta hemşire ilişkisi sadece tıbbi tedaviyi sürdürmeye yönelik değil aynı zamanda hastanın duygusal gereksinimlerini de karşılamaya yöneliktir. Yani hemşire hasta ilişkisi sadece davranışları değil, düşünceleri ve duyguları da içerir. Tedavi edici hasta hemşire iletişimi deneyime ve hastanın duygularının düzenlenmesine dayalı karşılıklı bir öğrenme olarak görülmektedir (Kuzu, 2008). Böylece hasta hemşire ilişkisinde etkili bir iletişim becerisi geliştirmenin yanı sıra hemşirelerin kendi duygularının farkına varabilmesi, duygularını kontrol altında tutabilmesi, karşısındaki bireyi anlayabilmesi de son derece önemli olmaktadır (Avşar ve Kaşıkçı, 2010). Bu nedenle duygusal zekâ kavramı hemşirelik mesleği bakımından önemi vurgulanan bir kavram olmaktadır.

Hemşirelik Eğitiminde Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ "kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını gözlemleme, ayırt edebilme ve bunu düşünce ve eylemlerine rehberlik edecek şekilde kullanabilme yeteneği" olarak tanımlanmaktadır (Salovey ve Mayer, 1990: 189). Duygusal zekâ bakış açısı, duyguların sözlü ve sözsüz değerlendirilmesini ve ifade edilmesini, kendisinin ve diğerlerinin duygularının düzenlenmesini ve problem çözümünde duygusal anlamın kullanılmasını içerir (Mayer ve Salovey, 1993). Mayer ve Salovey (1997: 10) tarafından tekrar ele alınan tanımla duygusal zekâ "duyguları doğru bir şekilde algılama, değerlendirme ve ifade etme yeteneğini; düşüncenin ifade edilmesini kolaylaştırdığı zaman duyguları kullanma ve/veya üretme yeteneğini; duyguları ve duygusal bilgiyi anlama yeteneğini; duygusal ve entelektüel gelişimi destekleyecek duyguları düzenleme yeteneğini içerir" olarak tanımlanmıştır. Duygusal zekâ "kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, ruh

halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, kendini başkasının yerine koyabilme ve umut besleme" olarak da tanımlanmaktadır (Goleman, 2007: 62, 63).

Hemşirelik mesleğinde iletişim becerilerinin gelişebilmesi için bilişsel zekânın yanında duygusal zekâya da sahip olunması gerekli ve önemli görülmektedir. Hemşirenin hastayı anlayabilme, onların duygularını yönetebilme yeteneğinin bakım vermede önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin, duygusal zekâ düzeylerinin geliştirilmesi bakımından, hemşirelik eğitiminde bu konuya yer verilmesi gerekli görülmektedir. Hastalar ile iyi bir ilişki kurabilmeleri için hemşirelerin duygularını tanıyan ve yöneten, empati yapabilen, kendi kendini motive edebilen, empati gücü yüksek ve etkili bir şekilde iletişim kurabilen, bir başka deyişle duygusal zeka becerileri gelişmiş bireyler olmaları gerekmektedir (Avşar ve Kaşıkçı, 2010; Kuzu, 2008; Ünsar, Fındık, Sadırlı, Erol ve Ünsar, 2009). Günümüzde hemşirelik hizmetlerini yürütürken, doğrudan hasta bakımı gereksinimlerini karşılamak ve çok disiplinli bir ekip ile işbirliği içinde çalışabilmek için duygusal zekâ becerilerinin kullanımına gerek olduğu belirtilmektedir (McQueen, 2004).

Duygusal zekâ, bilişsel zekâdan farklı olarak öğrenilen, geliştirilebilen bir zekâ türüdür. Bu açıdan bakıldığında insan ilişkilerinin son derece önemli olduğu hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin mesleğe atılmadan önce eğitimleri sürerken duygusal zekâ becerilerinin gelişmiş olması bunun için de gerekli çalışmaların yapılarak, hemşirelik eğitim programlarının duygusal zekâ ve iletişim becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Kuzu, 2008).

Sonuç olarak duygusal zekâ ile iletişim becerileri kavramlarının birbiriyle yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Başka bir söyleyişle duygusal zekâ ile iletişim becerileri birbirinin içinde ve birbirini destekleyen iki kavramdır. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi, hemşirelik mesleği adaylarının bu konudaki gereksinimlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik eğitim programlarının oluşturulması açısından önem taşımaktadır (Kuzu, 2008). Bu nedenle bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve iletişim becerisi düzeylerini belirlemek, öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın temel amacı, hemşirelik alanındaki üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve iletişim becerisi düzeylerini, Harran Üniversitesi örneğinde, öğrencilerin sosyo-demografik ve aileleri ile ilgili bazı özelliklerine göre belirlemek ve öğrencilerin duygusal zekâ ile iletişim becerileri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amaca bağlı olarak cevabı aranan sorular şunlardır:

1. Öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri cinsiyet, yaş, sınıf, çocukluğun geçtiği yer, okul öncesi eğitim alma gibi bazı sosyo-demografik özelliklerine göre farklı mıdır?
2. Öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri ailenin gelir düzeyi, anne ve babanın eğitim durumu, aile tipi, ebeveynin çocuk yetiştirme tarzı gibi aile ile ilgili bazı özelliklere göre farklı mıdır?
3. Öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Araştırmanın Modeli

Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin duygusal zeka ve iletişim becerileri düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırma için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve daha önce hemşirelik öğrencileri üzerinde de uygulanmış olan ölçekler kullanılmıştır. Duygusal zekâ düzeyinin belirlenmesi için Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği, iletişim becerileri düzeyini belirlemek için de İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği birlikte öğrencilere uygulanmış ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu ölçeklere ilişkin açıklamalar Veri Toplama Araçları başlığı altında yer almaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2010-2011 Öğretim Yılı Bahar Döneminde Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulundaki tek bölüm olan Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrenci sayısı 227'dir. Örneklem seçilmemiş öğrencilerin tümüne ulaşılmaya çalışılmış, ancak anketi doldurmayı kabul etmeyen veya ulaşılamayan öğrenci sayısı 32 olmuştur. Ankete cevap veren öğrenci sayısı ve araştırmanın çalışma grubu 195 olarak gerçekleşmiştir (evrenin % 85,90'ı). Anket uygulaması 28.03.2011 - 10.04.2011 tarihleri arasında yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır.

Kişisel bilgiler formu. Öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri üzerinde etkisi olabilecek sosyo-demografik ve aileleri ile ilgili özellikleri belirlemeye yönelik 10 kapalı uçlu sorudan oluşan bir formdur.

Duygusal zekâ değerlendirme ölçeği (DZDÖ). Duygusal zekâyı ölçmek amacıyla Hall tarafından 1999 yılında geliştirilen DZDÖ'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Ergin tarafından 2000 yılında üniversite öğrencileriyle yapılmış ve ölçek Kuzu (2008) tarafından hemşirelik öğrencileri üzerinde kullanılmıştır. Ölçek, her biri altışar madde olan beş alt boyuttan oluşan ve altılı likert tipinde bir ölçektir ve orijinal adıyla Emotional Intelligence Self-Evaluation olarak görülmektedir (Hall, 2014). Ölçeğin alt boyutları "duygularının farkında olma", "duygularını yönetme", "kendini motive etme", "empati" ve "sosyal beceriler"dir. Ölçeği oluşturan 30 maddeden alınan puanların toplamı duygusal zekâ toplam puanını verir. Değerlendirmede tersine çevrilen ifade bulunmamaktadır (Kuzu, 2008; Aydın, 2010). DZDÖ toplam puanlarının değerlendirilmesi 129 ve altı puan "düşük", 130-154 puan "normal" ve 155 ve üzeri puan "yüksek" olarak yapılmaktadır (Kuzu, 2008).

İletişim becerilerini değerlendirme ölçeği (İBDÖ). Bireylerin iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacı ile Korkut (1996a) tarafından geliştirilmiş beşli likert tipi bir ölçek olan İBDÖ, 25 ifadeden oluşmaktadır. İlk çalışmalarda 0-4 biçiminde puanlanan ölçek (Korkut, 1996b), daha sonraki çalışmalarda hiç bir zamandan (1) her zamana (5) doğru puanlanmaktadır (Korkut, 1999). Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 125, en düşük puan ise 25'dir. Tersine maddelerin olmadığı ölçekten elde edilen puanın fazlalığı bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir (Korkut, 2005). İBDÖ'nden elde edilen puanların değerlendirilmesi için puan aralığı hesaplanmış, değerlendirme için kullanılan aralık değerlerleri şu şekilde kabul edilmiştir: 25-45 çok düşük, 46-65 düşük, 66-85 orta, 86-105 yüksek ve 106-125 çok yüksek.

DZDÖ ile alt boyutları ve İBDÖ için yapılan güvenilirlik analizleri sonuçları Tablo 1'de sunulmaktadır. Ölçeklere ilişkin güvenirlik katsayılarının yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 1. Ölçeklere ilişkin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları

	Alfa katsayısı	Madde Sayısı
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ)	0,95	30
Duygularının farkında olma	0,83	6
Duygularını yönetme	0,78	6
Kendini motive etme	0,84	6
Empati	0,86	6
Sosyal Beceriler	0,82	6
İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)	0,91	25

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için SPSS 15 programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı bir farklılık çıkması durumunda varyans homojenliğine göre LSD veya Tamhane testi kullanılmıştır. Bu

istatistiksel çözümlemeler için önemlilik düzeyi .05 olarak alınmıştır. DZ ve İB arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu analiz için önemlilik düzeyi ise .01 olarak alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencileri ile DZDÖ ve İBDÖ kapsamındaki soruları ile sınırlıdır. Elde edilen sonuçlar sadece benzer koşullara sahip öğrencilere genellenebilir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik ve aileleri ile ilgili özellikleri Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin sosyo-demografik ve aileleri ile ilgili özelliklerine göre dağılımı

Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)	Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	97	50	Yaş	18-19	25	13
	Erkek	98	50		20-21	66	34
					22-23	68	35
					24 ve üstü	36	18
Sınıf	1	59	30	Okul Öncesi	Hayır	167	86
	2	45	23	Eğitim	Evet	28	14
	3	40	21				
	4	51	26				
Çocukluğun	Köy	33	17	Algılanan	Düşük	40	20
Geçtiği Yer	Kasaba	4	2	Sosyo-Ekonomik	Orta	136	70
	İlçe	55	28	Düzey	İyi	19	10
	İl	74	38				
	Büyükşehir	29	15				
Anne	Okur-yazar değil	97	50	Baba Eğitim	Okur-yazar değil	28	14
Eğitim	OY*,okul bitirmemiş	27	14	Durumu	OY*, okul bitirmemiş	30	16
Durumu	İlkokul	42	21		İlkokul	65	33
	Ortaokul	13	7		Ortaokul	21	11
	Lise	14	7		Lise	41	21
	Üniversite ve üstü	2	1		Üniversite ve üstü	10	5
Aile Tipi	Çekirdek aile	135	69	Ebeveynin Çocuk	Olumlu	94	48
	Geniş aile	60	31	Yetiştirme	Olumsuz	101	52
				Tutumu			
TOPLAM		195	100	TOPLAM		195	100

*OY: Okur-Yazar

Tablo 2'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğrencilerin %50'si kız, % 50'si erkek öğrencilerden oluşmuştur. Öğrencilerin %35'i 22-23 yaş grubunda, %30'u birinci sınıf öğrencisidir ve %86'sı okul öncesi eğitim almamıştır. Öğrencilerin %70'i ailesinin sosyo-ekonomik düzeyini orta olarak algılamaktadır ve %38'inin çocukluğu il ölçeğindeki yerleşim yerlerinde geçmiştir. Öğrencilerin %50'sinin annesi okur-yazar değil iken %33'ünün babası ilkokul mezunudur, %69'u çekirdek aile yapısına sahiptir. Öğrencilerin %52'si ebeveyninin çocuk yetiştirme tutumunu olumsuz olarak değerlendirmektedir.

Öğrencilerin DZDÖ ile alt boyutları ve İBDÖ puan ortalamaları Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Ölçeklere göre öğrencilerin puan ortalamaları

Ölçekler ve Alt Boyutları	N	Min	Max	$\bar{X}$	ss
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ)	195	30,00	175,00	126,63	31,96
Duygularının Farkında Olma	195	6,00	36,00	25,77	7,54
Duygularını Yönetme	195	6,00	36,00	24,25	6,80
Kendini Motive Etme	195	6,00	36,00	25,80	7,04
Empati	195	6,00	36,00	25,88	7,41
Sosyal Beceriler	195	6,00	36,00	24,93	6,81
İletişim Becerilerini Değerlendir Ölçeği (İBDÖ)	195	25,00	125,00	97,87	14,61

Tablo 3'de görüldüğü gibi öğrencilerin DZDÖ puan ortalaması 126,63; İBDÖ puan ortalaması ise 97.87 olarak bulunmuştur. Bu puanlara göre öğrencilerin duygusal zekâ (DZ) düzeyleri "düşük", iletişim becerileri (İB) düzeyleri ise "yüksek" olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin sosyo-demografik ve ailelerine ilişkin bazı özelliklere göre DZDÖ ve İBDÖ puanları arasında bir farklılık olup olmadığının incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyete göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Cinsiyet	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duygularının Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duygularını Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
Kız	130,30±29,35	26,85±7,24	24,34±6,63	26,64±6,81	26,80±6,77	25,67±6,41	99,13±12,30
Erkek	123,00±34,11	24,70±7,72	24,16±6,99	24,97±7,20	24,97±7,93	24,19±7,15	96,62±16,55
t	1,601	1,997	0,181	1,663	1,738	1,518	1,204
sd	193	193	193	193	188,965	193	179,093
p	0,111	0,047*	0,856	0,098	0,084	0,131	0,230

*p<0.05

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 4), kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin DZ ve İB puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır (p>0.05). DZ alt boyutları açısından incelendiğinde kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin "duygularını yönetme", "kendini motive etme", "empati" ve "sosyal beceriler" alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05). Fakat "duygularının farkında olma" alt boyutunda kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin puanlarının farklılaştığı gözlenmiştir (p<0.05). Buna göre kız öğrencilerin "duygularının farkında olma" alt boyutu puanları erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Tablo 5. Yaş gruplarına göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Yaş Grubu	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duygularının Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duygularını Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
18-19	127,12±29,00	26,36±7,03	22,88±6,55	26,28±6,72	25,80±7,46	25,80±6,12	98,96±11,91
20-21	123,91±30,49	25,68±7,13	23,50±6,49	25,27±7,07	25,53±7,20	23,92±6,88	97,44±12,95
22-23	127,07±34,91	24,96±8,24	24,38±7,07	25,74±7,47	26,24±7,74	25,76±7,20	97,62±16,25
24 +	130,44±31,57	27,06±7,33	26,33±6,76	26,56±6,57	25,92±7,41	24,58±6,35	98,39±16,34
F	0,333	0,663	1,764	0,299	0,101	0,987	0,086
p	0,801	0,576	0,156	0,826	0,959	0,400	0,968

Öğrencilerin yaş gruplarına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 5), her iki ölçekten de aldıkları puanların öğrencilerin yaş gruplarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05). Bu bulgu, öğrencilerin DZ ve İB puanlarının yaşlarına göre farklı olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Sınıf	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duygularının Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duygularını Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
1	120,05±32,46	24,53±7,51	22,88±6,78	24,71±7,34	24,46±7,98	23,47±7,04	97,15±14,58
2	127,76±31,73	26,36±7,49	24,13±6,89	25,89±6,79	25,87±7,01	25,51±6,63	98,40±15,13
3	134,50±31,75	27,50±7,67	25,55±6,98	27,30±7,00	28,08±7,27	26,08±6,63	98,53±14,21
4	127,08±31,09	25,33±7,44	24,92±6,47	25,80±6,92	25,82±6,97	25,20±6,76	97,73±14,87
F	1,681	1,392	1,467	1,078	1,921	1,419	0,094
p	0,172	0,246	0,225	0,360	0,128	0,239	0,963

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 6), her iki ölçekten de aldıkları puanların öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05). Bu bulgu, öğrencilerin DZ ve İB puanlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklı olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Çocukluğun geçtiği yere göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Yer	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duyguların Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duyguları Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
Köy	126,06±28,98	25,12±6,83	25,33±5,87	24,52±6,82	26,18±7,00	24,91±6,27	95,06±15,89
Kasaba	111,25±43,17	22,75±11,32	20,75±9,67	20,50±7,85	24,00±11,14	23,25±9,74	102,50±7,94
İlçe	130,62±29,72	27,22±6,31	25,05±6,67	26,91±6,46	26,51±7,05	24,93±6,92	99,24±13,01
İl	127,70±31,40	25,72±7,65	23,97±6,58	26,39±6,91	25,89±7,15	25,73±6,81	98,93±12,83
Büyükşehir	119,10±38,94	24,31±9,46	22,69±8,04	24,38±8,21	24,59±8,89	23,14±6,92	95,14±20,01
F	0,869	1,000	1,082	1,629	0,393	0,814	0,875
p	0,484	0,409	0,366	0,169	0,814	0,517	0,480

Öğrencilerin çocukluğunun geçtiği yere göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 7), her iki ölçekten alınan puanların da farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05).

Tablo 8. Ailelerinin gelir düzeyine göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Aile Gelir Düzeyi	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duyguların Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duyguları Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
Düşük	130,88±27,68	26,70±6,53	24,80±6,48	26,63±6,14	27,30±6,28	25,45±6,75	98,38±15,33
Orta	126,40±32,14	25,93±7,72	24,39±6,61	25,72±7,01	25,62±7,54	24,74±6,69	98,61±13,19
Yüksek	119,37±38,80	22,68±7,88	22,11±8,57	24,63±9,03	24,79±8,62	25,16±8,07	91,53±20,95
F	0,846	1,941	1,107	0,542	1,025	0,177	2,011
p	0,431	0,146	0,333	0,582	0,361	0,838	0,137

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumunu algılamalarına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 8), her iki ölçekten alınan puanların farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05).

Tablo 9. Annelerinin eğitim durumlarına göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Anne Eğitim Durumu	Duygusal Zekâ $\bar{X}$ ± ss	Duyguların Farkında Olma $\bar{X}$ ± ss	Duyguları Yönetme $\bar{X}$ ± ss	Kendini Motive Etme $\bar{X}$ ± ss	Empati $\bar{X}$ ss	Sosyal Beceriler $\bar{X}$ ± ss	İletişim Becerileri $\bar{X}$ ± ss
OYD** (A)	123,58±32,11	25,35±7,47	23,75± 6,76	25,45±6,86	25,25±7,37	23,77±6,92	96,20±14,34
OYOB***	131,59±30,99	26,15± 7,52	25,15±6,42	26,78±6,61	26,81±7,56	26,70±6,60	100,89±10,78
İlkokul (C)	129,86±31,47	26,60±7,88	24,40±6,59	25,60±7,28	26,71±7,47	26,55±6,59	101,40±14,26
Ortaokul(D)	135,23±32,41	27,62±7,64	26,31±7,24	28,69±6,98	26,46±8,26	26,15±5,24	99,92±11,80
Lise	125,50±24,69	25,14±6,09	24,36±6,74	25,36±7,09	26,36±4,89	24,29±5,46	95,93±12,81
ÜÜ**** (F)	92,00±87,68	16,00±14,14	19,00±18,38	18,00±16,97	19,50±19,09	19,50±19,09	64,50±55,86
F	1,056	1,020	0,675	1,101	0,652	1,798	3,358
p	0,386	0,407	0,643	0,361	0,661	0,115	0,006* A-C, A-F, D-F

*p<0.05; **OYD: Okuryazar değil; ***OYOB: Okur-yazar, okul bitirmemiş; **** ÜÜ: Üniversite ve üstü

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 9), DZ ve alt boyutları puanları öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre farklılaşmamaktadır (p>0.05). Ancak öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre iletişim becerileri düzeyleri farklılaşmaktadır (p<0.05). Bulunan bu fark, annesi okuryazar olmayan öğrencilerin iletişim becerileri ile annesinin eğitim durumu ilkokul ve üniversite üstü olan öğrencilerin iletişim becerileri arasındadır. Ayrıca annesi üniversite ve üstü eğitime sahip öğrencilerin iletişim becerileri ile annesinin eğitim durumu ortaokul olan öğrencilerin iletişim becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05).

Tablo 10. Babalarının eğitim durumlarına göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Baba Eğitim Durumu	Duygusal Zekâ	Duygularının Farkında Olma	Duygularını Yönetme	Kendini Motive Etme	Empati	Sosyal Beceriler	İletişim Becerileri
	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss
OYD**	125,54±36,21	24,43±8,43	24,14± 8,48	25,43±7,83	25,29±7,56	26,25±6,69	99,39±15,71
OYOB***(B)	127,50±27,14	25,37±6,73	25,20± 4,88	26,03±6,42	25,57±6,78	25,33±6,02	95,27±16,33
İlkokul (C)	127,29±28,77	26,83±7,38	23,75±6,09	26,06±6,03	26,02±6,72	24,63±6,82	97,92±13,36
Ortaokul (D)	111,71±42,57	22,43±9,14	21,62±8,04	22,38±9,21	23,76±10,24	21,52±8,54	99,43±12,52
Lise (E)	137,83±24,32	27,95±5,73	26,78±5,91	28,24±6,10	28,32±5,78	26,54±5,04	100,00±11,58
ÜÜ****	108,20±41,15	21,90±8,36	20,10±8,45	21,60±8,02	22,10±10,38	22,50±9,55	89,10±25,38
F	2,719	2,589	2,828	2,860	1,839	2,073	1,201
	0,021*	0,027*	0,017*	0,016*	0,107	0,071	0,310
p	D-C, D-E	D-C, D-E	C-E, D-E, B-F	D-C, D-E			

*p<0.05; **OYD: Okuryazar değil; ***OYOB: Okur-yazar, okul bitirmemiş; **** ÜÜ: Üniversite ve üstü

Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 10), "empati" ve "sosyal beceriler" alt ölçek puanları ile iletişim becerilerinin, öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı görülmüştür (p>0.05). Ancak öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre "duygularının farkında olma", "duygularını yönetme", "kendini motive etme" alt ölçek puanları ile DZ puanları farklılaşmaktadır (p<0.05).

Tablo 11. Aile tipine göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Aile Tipi	Duygusal Zekâ	Duygularının Farkında Olma	Duygularını Yönetme	Kendini Motive Etme	Empati	Sosyal Beceriler	İletişim Becerileri
	$\bar{X}$ ± Ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± Ss
Çekirdek	126,09±31,86	25,79±7,42	24,00± 6,70	25,70±6,96	25,81±7,49	24,79±7,00	97,58±14,21
Geniş	127,85±32,43	25,72±7,89	24,82±7,04	26,03±7,29	26,03±7,30	25,25±6,42	98,53±15,57
t	-0,354	0,065	-0,774	-0,308	-0,190	-0,439	-0,421
sd	193	193	193	193	193	193	193
p	0,723	0,948	0,440	0,759	0,850	0,661	0,674

Öğrencilerin aile tipine göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 11), her iki ölçekten de aldıkları puanların öğrencilerin aile tipine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05).

Tablo 12. Ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tarzına göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Çocuk Yetiştirme Tarzı	Duygusal Zekâ	Duygularının Farkında Olma	Duygularını Yönetme	Kendini Motive Etme	Empati	Sosyal Beceriler	İletişim Becerileri
	$\bar{X}$ ± Ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± Ss
Olumlu	126,69±33,71	25,69±7,79	24,44± 7,02	25,82±7,52	25,56±7,61	25,18±6,79	98,53±15,55
Olumsuz	126,57±30,41	25,84±7,34	24,08±6,61	25,78±6,60	26,18±7,25	24,69±6,86	97,26±13,72
t	0,026	-0,138	0,366	0,037	-0,577	0,499	0,608
sd	193	193	193	193	193	193	193
p	0,980	0,890	0,715	0,971	0,564	0,619	0,544

Öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tarzına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 12), her iki ölçekten alınan puanların farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (p>0.05). Bu bulgu, öğrencilerin DZ ve İB puanlarının ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzına göre farklı olmadığını göstermektedir.

Tablo 13. Okul öncesi eğitim alıp almamasına göre öğrencilerin duygusal zekâ ve iletişim becerileri düzeyleri

Okul Öncesi Eğitim	Duygusal Zekâ	Duygularının Farkında Olma	Duygularını Yönetme	Kendini Motive Etme	Empati	Sosyal Beceriler	İletişim Becerileri
	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ss	$\bar{X}$ ± ss	$\bar{X}$ ± ss
Evet	128,31±30,19	26,14±7,23	24,55±6,45	26,05±6,79	26,35±7,09	25,21±6,53	98,57±13,71
Hayır	116,64±40,18	23,54±9,01	22,46±8,51	24,29±8,40	23,11±8,75	23,25±8,24	93,68±18,88
t	1,468	1,455	1,239	1,231	2,161	1,197	1,649
sd	32,306	33,084	32,391	193	193	32,925	193
p	0,152	0,155	0,224	0,220	0,032*	0,240	0,101

*p<0.05

Öğrencilerin okul öncesi eğitim alıp almamasına göre yapılan karşılaştırmada (Tablo 13), "duygularının farkında olma"," duygularını yönetme", "kendini motive etme", "sosyal beceriler" alt ölçek puanları ile DZ ve İB puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür (p>0.05). Ancak okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin empati düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05).

Öğrencilerin DZ ve İB arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon Analizi ile bakılmıştır. Korelasyon işleminin sonuçları Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Ölçekler arasındaki ilişkiler

	Duygularının farkında olma	Duygularını yönetme	Kendini motive etme	Empati	Sosyal beceriler	Duygusal Zekâ	İletişim Becerileri
Duygularının farkında olma	1	,684(**)	,773(**)	,764(**)	,706(**)	,879(**)	,434(**)
Duygularını yönetme	,684(**)	1	,790(**)	,732(**)	,730(**)	,873(**)	,422(**)
Kendini motive etme	,773(**)	,790(**)	1	,810(**)	,769(**)	,923(**)	,434(**)
Empati	,764(**)	,732(**)	,810(**)	1	,811(**)	,919(**)	,402(**)
Sosyal beceriler	,706(**)	,730(**)	,769(**)	,811(**)	1	,892(**)	,458(**)
DUYGUSAL ZEKÂ	,879(**)	,873(**)	,923(**)	,919(**)	,892(**)	1	,479(**)
İLETİŞİM BECERİLERİ	,434(**)	,422(**)	,434(**)	,402(**)	,458(**)	,479(**)	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

Tablo 14'de görüldüğü gibi, öğrencilerin DZ ve İB düzeyleri arasında pozitif yönlü (r= .479; p=.000) ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. DZ'nın alt boyutları ile İB arasındaki ilişkileri gösteren katsayılar r=.402 ve r=. 458 arasında değişmektedir. İletişim becerilerinin en düşük düzeyde ilişkili olduğu alt boyut empati'dir (r= .402). İB en güçlü düzeyde ise DZ toplam puanı ile ilişkili görünmektedir (r= .479).

Tartışma

DZ ve İB kavramlarının hemşirelik üniversite öğrencileri üzerinde araştırıldığı bu çalışmada öğrencilerin DZ düzeylerinin düşük, İB düzeylerinin ise yüksek olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır. İB açısından bakıldığında Tutuk ve diğerleri (2002), araştırmaları kapsamındaki hemşirelik üniversite öğrencilerinin İB düzeylerini ortanın üzerinde algıladıkları, ancak gelişmiş bulmadıkları düşüncesindedirler. Diğer bir çalışmada Arifoğlu ve Razı (2011), hemşirelik birinci sınıf öğrencilerine

yaptıkları araştırmada öğrencilerin mesleki eğitime başlarken İB yönünden kısmen gelişmiş oldukları değerlendirmesini yapmışlardır. Başka bir çalışmada Pehlivan (2005) öğretmen adaylarının İB algılarını yüksek olarak belirtmektedir. Kuzu ve Eker (2010) de hemşirelik öğrencilerinin İB düzeylerinin, araştırma kapsamındaki diğer üniversite öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek olduğunu bulmuşlardır. DZ bakımından ele alındığında, Kuzu ve Eker (2010) hemşirelik öğrencilerinin DZDÖ puanını ölçeğin puanlanması esasına göre normal düzeyde; araştırma kapsamındaki diğer üniversite öğrencilerinden de anlamlı olarak yüksek olduğunu bulmuşlardır. Diğer bir araştırmada Ünsar ve diğerleri (2009) öğrencilerin DZ düzeyinin orta olduğu ve geliştirilmesi gerektiği izlenimindedirler. Buna göre üniversite öğrencilerinin DZ ve İB yeteneklerinin değerlendirildiği çeşitli araştırmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Bu çalışma, DZ toplam puanının öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Benzer sonuçlar bazı araştırmacılar tarafından da saptanmıştır. Girgin (2009) ve Aydın (2010) da üniversite öğrencilerinin DZ puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. DZ alt boyutları bakımından cinsiyet değişkenine ilişkin farklılık "duygularının farkında olma" alt boyutunda görülmüş, kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı sonuç Aydın (2010) tarafından yapılan araştırmada da elde edilmiştir. Buna göre DZ toplam puanları ve duygularının farkında olma alt boyutu bakımından literatürde araştırma bulgularımızı destekleyen başka araştırma bulguları da olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerde bu boyut ile ilgili becerilerin kız öğrencilerden daha düşük düzeyde olması, toplumsal kültüre dayalı bir etmen olarak değerlendirilebilir. Farklı sonuçlara ulaşan Erdoğdu (2008) ile Kuzu ve Eker (2010), kız öğrencilerin DZ puanının erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu çalışmamızda ayrıca öğrencilerin cinsiyetlerine göre İB puanlarının farklılık göstermediği sonucuna da ulaşılmıştır. Benzer şekilde Dilekman, Başçı ve Bektaş (2008) ile Pehlivan (2005) öğretmen adaylarının, Kuzu ve Eker (2010) hemşirelik öğrencilerinin İB puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Buna göre İB toplam puanı bakımından literatürde araştırma bulgularımızı destekleyen başka araştırma bulguları da olduğu görülmektedir. Farklı sonuçlara ulaşan Çetinkaya (2011) öğretmen adaylarının, Korkut (1999) üniversite öğrencilerinin İB puanlarının cinsiyete göre farklılaştığını, kız öğrencilerin İB puanının erkek öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu durumda üniversite öğrencilerinin DZ ve İB yeteneklerinin değerlendirildiği araştırmalarda cinsiyet değişkeni bakımından birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Bu çalışmanın bulguları, DZ ve alt boyutları ile İB puanlarının öğrencilerin yaş gruplarına göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Benzer sonuçlar elde eden Kuzu ve Eker (2010) hemşirelik öğrencilerinin, Ünsar ve diğerleri (2009) de DZ puanı bakımından hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin yaş gruplarına göre farklılaşmadığını bulmuştur. Tutuk ve diğerleri (2002) ile Arifoğlu ve Razı (2011) hemşirelik öğrencilerinin, Korkut (1999) üniversite öğrencilerinin İB puanlarında yaş yönünden bir fark olmadığı sonucunu bulmuşlardır. Buna göre DZ ve İB bakımından literatürde araştırma bulgularımızı destekleyen başka araştırma bulguları da olduğu görülmektedir. Farklı olarak Kuzu ve Eker (2010), 23 ve üzeri yaş grubundaki hemşirelik öğrencilerinin İB düzeylerinin düşük ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu çalışmada, DZ ve alt boyutlar ve İB puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediği ortaya konmuştur. Benzer sonuçlar elde eden Aydın (2010) ile Deniz ve Yılmaz (2004) da DZ puanı ve alt boyutları bakımından öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Kuzu ve Eker (2010) de hemşirelik öğrencilerinin DZ puanının sınıfa göre farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Buna göre DZ bakımından literatürde araştırma bulgularımızı destekleyen başka araştırma bulguları da olduğu görülmektedir. Daha farklı sonuçlara ulaşan Ünsar ve diğerleri (2009), DZ toplam ve alt puanları açısından hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre farklılaştığı, en yüksek ortalamanın dördüncü sınıfta olduğunu bulmuşlardır. Avşar ve Kaşıkçı (2010) da "duygularını kontrol etme", "kendini harekete geçirme", "empati" ve "sosyal beceriler" DZ alt boyutlarında hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı, "duygularının farkında olma" alt boyutunda ise farklılık olmadığı, en yüksek ortalamaların dördüncü sınıf öğrencilerinden elde edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Buna göre üniversite öğrencilerinin DZ yeteneklerinin

değerlendirildiği araştırmalarda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Bu çalışmada, öğrencilerin sınıf düzeyine göre İB puanlarının farklılık göstermediği sonucuna da ulaşılmıştır. Benzer şekilde Dilekman ve diğerleri (2008) ile Korkut (1999) da öğrencilerin İB puanlarının sınıfa göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Buna göre İB bakımından literatürde araştırma bulgularımızı destekleyen başka araştırma bulguları da olduğu görülmektedir. Farklı sonuçlara ulaşan Pehlivan (2005), öğretmen adaylarının İB puanlarının birinci sınıftan dördüncü sınıfa doğru artış gösterdiği, birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin İB arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu bulmuştur. Tutuk ve diğerleri (2002) da hemşirelik öğrencilerinin İB puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklı olduğu, üçüncü sınıf öğrencilerinin en yüksek İB puanına sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kuzu ve Eker (2010) ise üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin İB düzeylerinin düşük ve gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Buna göre üniversite öğrencilerinin İB yeteneklerinin değerlendirildiği araştırmalarda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Bu çalışmanın bulguları DZ ve İB düzeylerinin öğrencilerin çocukluğunu geçirdikleri yerleşim birimine, ailenin algılanan gelir düzeyine ve aile tipine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Kuzu ve Eker (2010) de hemşirelik öğrencilerinin DZ ve İB düzeylerinin çocukluğun geçtiği yere, DZ düzeylerinin algılanan sosyo-ekonomik duruma göre farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Ayrıca öğrencilerin İB düzeyleri, annelerinin eğitim durumlarına göre farklılaşmakta iken babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşmamaktadır. Arifoğlu ve Razı (2011) ise annenin ve babanın eğitim durumu ile hemşirelik öğrencilerinin İB puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını bulmuşlardır. Buna göre üniversite öğrencilerinin DZ ve İB yeteneklerinin sözü edilen değişkenlere göre değerlendirildiği değişik araştırmalarda birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Bu çalışma, DZ ve alt boyutlar ve İB puanlarının öğrencilerin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tarzına göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Benzer sonuçlar elde eden Aydın (2010) da DZ puanı ve alt boyutları için algılanan aile tutumu açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmadığını bulmuştur. Farklı sonuçlara ulaşan Erdoğdu (2008), DZ puanlarının öğrencilerin anne baba tutumlarına bağlı olarak anlamlı bir fark gösterdiği, demokratik aile ortamında büyüyen çocukların DZ puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durumda üniversite öğrencilerinin DZ yeteneklerinin değerlendirildiği araştırmalarda öğrencilerin ailelerinin çocuk yetiştirme tutumları bakımından birbirinden farklı sonuçlar elde edildiği söylenebilir.

Okul öncesi dönemin çocukların duygularını tanımasının ilk adımı olduğu ve verilen eğitimlerin çocukların kendi duygularını tanımalarına ve duygularını göstermelerine yardımcı olduğu belirtilmektedir (Kuzu, 2008). Bu çalışmada okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin DZ alt boyutlarından biri olan empati düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin empati düzeyi almayan öğrencilerden daha yüksektir. Ancak DZ ve diğer alt boyutların ve İB düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Kuzu ve Eker (2010) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinden okul öncesi eğitim almayanların DZ puanının düşük düzeyde olduğunu bulmuştur.

Bu araştırmada, öğrencilerin DZ ve İB düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Kuzu ve Eker (2010) tarafından yapılan çalışmada da DZ ile İB ölçeği arasında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki olduğu belirlenmiştir; buna göre üniversite öğrencilerinin DZ puan ortalamaları arttıkça, İB puan ortalamaları da artmaktadır. Gürşimşek, Vural ve Demirsöz (2008), tarafından yapılan başka bir çalışmada da öğretmen adaylarının DZ ve İB arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Sonuç

Bu araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin DZ ve İB düzeylerini bazı sosyo-demografik ve aileler ile ilgili özellikler bakımından değerlendirmek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Öğrencilerin DZ düzeyleri düşük, İB düzeyleri yüksek olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin İB düzeylerinin anne eğitim durumu, DZ düzeylerinin de baba eğitim durumu değişkeni dışındaki değişkenlerden bağımsız olduğu

söylenebilir. DZ alt boyutları bakımından ele alındığında "duyguların farkında olma" boyutunda kız öğrenciler, "empati" boyutunda okul öncesi eğitimi almış öğrenciler lehine bir fark görülmektedir.

Hemşirelik mesleğinin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için, hemşirelerin DZ ve İB yönünden gelişmiş olması gerektiği düşünülmektedir. Bu beceriler eğitim sürecinde kazandırılmaktadır. Öğrencilerin özellikle DZ becerileri bakımından geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

Arifoğlu, B. ve Razı, S.G. (2011). Birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin empati ve iletişim becerileriyle iletişim yönetimi dersi akademik başarı puanı arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, *4*(1), 7-11.

Avşar, G. ve Kaşıkçı, M. (2010). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zeka düzeyi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, *13*(1), 1-6.

Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *19*(2), 567-576.

Demirel, Y., Ökdem, F.Ş. ve Saracoğlu, F. (2010). *Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerine verilen temel iletişim becerileri dersinin öğrencilerin iletişim becerilerini değerlendirme düzeylerine etkisi.* MYO-ÖS 2010-Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu. 21-22 Ekim 2010. Düzce.

Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Deniz, M.E. ve Yılmaz, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka yetenekleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki.* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6-9 Temmuz 2004. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.

Dilekman, M., Başçı, Z. ve Bektaş, F. (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *12*(2), 223-231.

Erdoğdu, Y.M. (2008). Duygusal zeka'nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.

Girgin, G. (2009). Öğretmen adaylarında duygusal zekanın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *22*, 131-140.

Goleman, D. (2007). *Duygusal zeka neden IQ'dan daha önemlidir?* (Çev: B.S. Yüksel). 31. Baskı. İstanbul: Varlık Yayınları.

Gürşimşek, I., Vural, D.E. ve Demirsöz, E.S. (2008). Öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*, 1-11.

Hall, N. (2014). *Emotional intelligence self-evaluation form*. Retrieved March 23, 2014 fromhttp://www.saluminternational.com/media.htm.

Korkut, F. (1996a). İletişim becerilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *2*(7), 18-23.

Korkut, F. (1996b). *Lise öğrencilerinin bazı değişkenler açısından iletişim becerilerini değerlendirmeleri.* III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 15-16 Nisan 1996. Çukurova Üniversitesi, Adana.

Korkut, F. (1999). *Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi.* 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 4. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1076, 208-218.

Korkut, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *28*, 143-149.

Kumcağız, H., Yılmaz, M., Çelik, S.B. ve Avcı, İ.A. (2011). Hemşirelerin iletişim becerileri: Samsun ili örneği. *Dicle Tıp Dergisi*, *38*(1), 49-56.

Kuzu, A. (2008). *Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve iletişim becerilerinin eşdeğer öğrenim gören öğrencilerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.

Kuzu, A. ve Eker, F. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve iletişim becerilerinin diğer üniversite öğrencileri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 3, 14-29.

Mayer, J.D., Caruso, D.R. & Salovey, P. (1999). Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298. http://dx.doi.org/10.1016/S0160-2896(99)00016-1

Mayer, J.D., DiPaolo, M. & Salovey, P. (1990). Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*, *54*(3,4), 772-781. http://dx.doi.org/10.1080/00223891.1990.9674037

Mayer, J.D. & Salovey, P. (1993). The intelligence of emotional intelligence. *Intelligence*, 17(4), 433-442. http://dx.doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3

Mayer, J.D. & Salovey, P. (1997). What is Emotional Intelligence? In P. Salovey and D.J. Sluyter (Eds.) *Emotional Development and Emotional Intelligence*. New York: Basic Books, 3-31.

McQueen, A.C.H. (2004). Emotional intelligence in nursing work. *Journal of Advanced Nursing*, *47*(1), 101–108. http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2648.2004.03069.x

Pehlivan, B.K. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim-Online*, *4*(2), 17-23.

Salovey, P. & Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, *9*(3), 185-211. http://dx.doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG

Suikkala, A. & Leino-Kilpi, H. (2001). Nursing student-patient relationship: a review of the literature from 1984 to 1998. *Journal of Advanced Nursing*, *33*(1), 42-50. http://dx.doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.01636.x

Sübaşı, G. (2007). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 3-15.

Tutuk, A., Al, D. ve Doğan, S. (2002). Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, *6*(2), 36-41.

Ünsar, S., Fındık, Ü.Y., Sadırlı, S.K., Erol, Ö. ve Ünsar, S. (2009). Edirne sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri. *Üniversite ve Toplum*, *9*(1), 1-9.